

VÅRT GEMENSAMMA HEM

**MIGRATION OCH UTVECKLING
I SVERIGE**

Researched and written by Paul Lappalainen with the support of George Joseph, Caritas Sverige.

Contributions and editing by Olga Kadyseva, Patrick Taran, and Piyasiri Wickramasekara (Global Migration Policy Associates - GMPA) and Davide Gnes and Shannon Pfohman (Caritas Europa).

Graphic design by Vanden Broele Group with the support of Leticia Lozano (Caritas Europa)

Cover illustration by Jean Bernard Boulnois

This publication is part of MIND (Migration. Interconnectedness. Development), a 3-year project financed by the European Commission (DG DEVCO). The aim is to raise public awareness on the relation between sustainable development and migration and the European Union's role in development cooperation.

Led by Caritas Austria, the partners of the MIND project are: Caritas Bavaria (Germany), Caritas International Belgium, Caritas Bulgaria, Caritas Czech Republic, Caritas Europa, Caritas Italy, Cordaid (Caritas Netherlands), Caritas Portugal, Caritas Slovakia, Caritas Slovenia and Caritas Sweden.

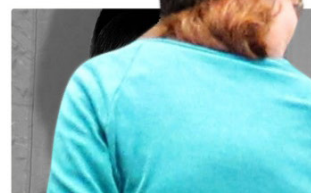
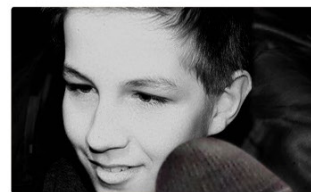
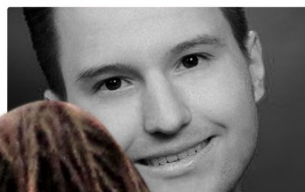
For more information about MIND follow the campaign:

#whatishome

What is HOME?

This publication was produced in the framework of the MIND project, which has received financial support from the DEAR Programme of the European Union. The information contained in this publication does not necessarily reflect the position or opinion of the European Union.

Caritas reserves the right to not be held responsible for the accuracy and completeness of the information provided in this publication. Liability claims regarding damage caused by the use of any information provided, including any information which is incomplete or incorrect, will therefore be rejected.

INNEHÅLL

AVSNITT 1: FÖRORD 5

AVSNITT 2: SAMMANFATTNING 7

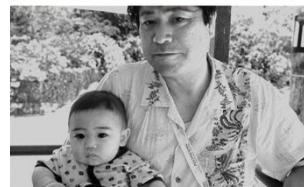
Sverige och migrationen	7
Slutsatser om migration och utveckling	9

AVSNITT 3: VISION OCH VÄRDEN 11

Migration	12
Utveckling	12
Migration och utveckling	14
Referenser	15

AVSNITT 4: SLUTSATSER OCH REKOMMENDATIONER 17

Slutsatser	17
Rekommendationer	18
1. Överbrygga klyftor inom lagstiftning, politik och verksamhet på migrationsområdet	18
2) Främja jämlikhet och förebygga diskriminering	18
3) Förändra negativa attityder till migranter, flyktingar och migration	19
4) Bygga ut säkra och lagliga vägar för migration	19
5) Stärka migranternas engagemang och delaktighet lokalt och i ursprungslandet	19
6) Stärka engagemanget från städer och lokala aktörer för integration med inriktning på lika rättigheter, skyldigheter och möjligheter	20
7) Tillämpa och genomdriva arbetsrättsliga lagar, rimliga arbetsförhållanden, arbetsskydd och hälsoskydd för alla migranter	20
8) Stärka Sveriges stöd till regional, nationell och fullödlig mänsklig utveckling på andra ställen	20
9) Stärka datainsamling och kunskapen för att förbättra migrationsutvecklingen	21
10) Säkerställa skydd för mänskliga rättigheter för alla migranter och flyktingar	21

- AVSNITT 1 -

FÖRORD

SVERIGE HAR EN lång historia av såväl invandring som utvandring. Människor har flyttat över gränserna av olika skäl, bland annat i samarbete med handel, arbete och krig. Behandlingen av, och inställningen till, immigranter och emigranter har varierat under århundradens lopp. Människor i båda grupperna har dock i grunden haft samma syfte: att skapa ett bättre liv, för sig själva och inte minst för sina barn.

Under 1800-talet och i början av 1900-talet var det framför allt den omfattande emigrationen som satte sin prägel på Sverige. Omkring 1,5 miljoner svenskar utvandrade till andra länder, främst USA. En viktig drivkraft för dessa migranter var just viljan att skaffa sig drägligare livsvillkor, nu och för framtida generationer.

De som utvandrat till Sverige har gjort det för att få arbete, fly från förföljelse och krig eller för att förenas med sin familj. Under den period som präglades av stor utvandring hade migrationen till Sverige en mindre omfattning, men de invandrare som ändå kom lämnade viktiga bidrag till utvecklingen av landets ekonomi och politiska system.

Efter andra världskriget blomstrade svenska ekonomin. I ett land där fabriker skönades från bomber var efterfrågan på arbetskraft större än tillgången. Lösningen blev en kraftigt ökad arbetskraftsinvandring. Under slutet av 1960-talet beslöt de svenska politikerna sig dock för att begränsa inflödet av arbetstagare från utlandet. Decenniet efter kom allt fler politiska flyktingar från Europa och Latinamerika till Sverige. Senare ökade antalet flyktingar från Afrika, Asien och Mellanöstern, delvis till följd av Sveriges relativt sett generösa politik på området.

Inflödet av migranter har dock lett till att olika former av främlingsfientlighet då och då kommit upp till ytan i form av negativa föreställningar om ”de andra”. Trots att de flesta svenskar för det mesta haft en välkomnande attityd mot migranter, har det funnits ett motstånd mot att anta och tillämpa lagar mot diskriminering.

I början av 1990-talet flydde ett stort antal personer till Sverige från före detta Jugoslavien. I samband med den flyktingvågen kom det första invandringsfientliga partiet in i riksdagen. Interna stridigheter gjorde att partiet senare förlorade sina mandat. Men en grund var lagd.

Under 2000-talets första ett och ett halvt decennium hade Sverige en tämligen generös flyktingpolitik. Uppslutningen kring den förda politiken var stor. Situationen förändrades dock, efter att det under 2015 kommit 163 000 migranter till landet för att söka internationellt skydd. Till en början var civilsamhällets engagemang stort, och tusentals volontärer bidrog till att ta emot migranterna. Medierna var också positiva i sin rapportering.

Det stora antalet migranter innebar dock en stor belastning på statliga och lokala myndigheter, som snabbt måste skaffa fram bostäder och elevplatser samt ge de nyanlända tillgång till hälso- och sjukvård. De sammanlagda kostnaderna för flyktingmottagningen steg dramatiskt.

Sveriges nya högerextrema parti fick alltmer stöd för sin alltför pågående kritik av migrationspolitiken. Medierna började rapportera om de olika konsekvenserna, och allmänhetens attityd blev mer negativ till att ta emot fler migranter. Pressen ökade på de övriga riksdagspartierna. Slutligen bytte den svenska regeringen inriktning och la fram en proposition i syfte att minska biståndet till nyanlända och skärpa villkoren för uppehållstillstånd. Resultatet blev en tillfällig lag som trädde i kraft den 20 juli 2016 på tre års tid. Lagen innebar att utfärdandet av permanenta uppehållstillstånd begränsades till ett minimum. I stället blev de tillstånd som beviljades tillfälliga. Familjeåterförening stoppades i praktiken för alternativt skyddsbehövande och försvårades för flyktingar.

Den nya minoritetsregering som bildades i januari 2019 har beslutat förlänga den tillfälliga lagen med två år, men man har även sagt att vissa aspekter av den, bland annat reglerna om familjeåterförening, ska ses över. Det som i själva verket

*“IMMIGRANTER
OCH
EMIGRANTER...
HAR DOCK I
GRUNDEN HAFT
SAMMA SYFTE: ATT
SKAPA ETT BÄTTRE
LIV, FÖR SIG SJÄLVA
OCH INTE MINST
FÖR SINA BARN.”*

skulle behövas är en fullständig revidering av lagstiftningen på området, som idag består av ett lapptäcke av lagar, förordningar och tillägg som tillkommit under olika politiska majoriteter i riksdagen.

Caritas Sverige är en del av den katolska kyrkan i Sverige. Organisationen är medlem i Caritas Internationalis som omfattar mer än 160 nationella katolska hjälporganisationer och därmed är en av världens största aktörer inom bistånd och utveckling.

Caritas Sverige har aktivt drivit frågor om migranter, flyktingar och offer för människohandel sedan 1990-talet. Sedan 2017 är Caritas Sverige också del i projektet MIND som leds av Caritas Österrike inom ramen för det driftsbidrag som beviljats av EU-kommissionen, GD DEVCO.

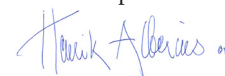
MIND (förkortningen står för *M*igration, *I*nterconnectedness, *D*evelopment) är ett treårigt projekt som syftar till att bidra till ökad medvetenhet om och förståelse för komplexiteten kring migrationen i Europa. I projektet deltar Caritas-organisationer i elva EU-länder (Belgien, Bulgarien, Italien, Nederländerna, Portugal, Slovakien, Slovenien, Sverige, Tjeckien, Tyskland och Österrike) och det regionala sekretariatet för Caritas Europa.

MIND syftar till att öka allmänhetens förståelse för sambandet mellan hållbar utveckling och migration, migrationens roll i EU-länderna och EU:s bidrag till utvecklingssamarbetet.

Målet är att öka engagemanget i det europeiska samhället, dess aktörer och institutioner, inklusive statliga myndigheter, civilsamhällets organisationer (CSO:er), den privata sektorn, aktörer med religiös grund, universitet och kunskapscenter, gräsrotsorganisationer, migrant- och diasporaorganisationer samt flyktingorganisationer. Projektet arbetar med följande tre områden:

- *Bakomliggande orsaker:* Identifiera skäl som tvingar människor att migrera, bidra till förståelsen för sambandet mellan migration och hållbar utveckling samt hantera de omedelbara behoven hos människor som tvingats lämna sina hem.
- *Välkomnande samhällen:* Identifiera säkra och rättsliga vägar för migration, främja möten och bidra till långsiktiga lösningar i syfte att skapa välkomnande samhällen, förändra negativa attityder till migration samt bemöta rasism och främlingsfientlighet.
- *Migranternas bidrag till hållbar utveckling:* Stärka förståelsen för migration och migranternas viktiga roll som utvecklingsaktörer i såväl ursprungs- som destinationsländer.

Stockholm i april 2019

Henrik Alberius
Ordförande för Caritas Sverige

- AVSNITT 2 -

SAMMANFATTNING

Sverige och migrationen

TROTS ATT SVERIGE INTE ALLTID uppfattat sig som ett in- eller utvandringsland har förflyttningar till och från området varit ett viktigt inslag i dess historia ända sedan vikingatiden. Under slutet av 1800-talet och i början av 1900-talet var Sverige ett utpräglat utvandringsland. Föreliggande studie om migration och utveckling fokuserar på tiden efter andra världskriget, då migration och migranter - oavsett om det handlar om arbetare, flyktingar eller familjemedlemmar – blev en obestridlig del av Sverige.

Sambandet mellan migration och utveckling blir alltmer uppenbart för forskare, politiker, tjänstemän och andra. Men trots att kopplingen erkänns är det svårt att fullt ut förstå hur den ser ut. Föreliggande studie – en analys av dagens situation, politik och debatter – ger en grund för en fördjupad förståelse för sambandet mellan migration och utveckling i ett svenskt sammanhang. En sådan förståelse är nödvändig för att man ska kunna identifiera och förstå den positiva roll som migranter kan spela och spelar såväl i Sverige som i ursprungsländerna.

Vissa centrala aspekter av Caritas Common Home-/MIND-projekt måste här kort nämnas. För en korrekt analys av kopplingen mellan migration och utveckling använder Caritas en bred tolkning av begreppet migration, som inkluderar alla som är flyktingar och asylsökande samt migrantarbetare och deras familjemedlemmar.

Vidare tillämpar Caritas begreppet fullödlig mänsklig utveckling, som sätter människan i centrum för utvecklingsprocessen. Den utgår från individens och alla människors välfärd i sju olika dimensioner. De är (1) den sociala dimensionen, (2) dimensionen för arbete och ekonomisk aktivitet, (3) den miljörelaterade dimensionen, (4) den politiska dimensionen, (5) den ekonomiska dimensionen, (6) den kulturella dimensionen och (7) den andliga dimensionen. Tillsammans ligger dessa dimensioner till grund för en integrerad strategi för utveckling.

Det finns två principer för samhällsutveckling som Caritas betonar: 1) sociala frågor är globala, och 2) socioekonomiska ojämlikheter utgör en fara för fred och social sammanhållning. I detta avseende måste utvecklingen i vårt eget land och andra engagera oss alla – så att vi kan skapa ett mänskligare samhälle.

Caritas inser att allt fler människor tvingas lämna sina ursprungsländer inte bara på grund av konflikter och förföljelse utan även till följd av andra hot. Begreppet tvångsmigration omfattar alla migrationsrörelser där ett element av tvång existerar. Människor som flyr från konflikter och förföljelser har en särskild rätt till internationellt flyktingskydd. Caritas menar vidare att huvuddelen av migrationen i och till Europa speglar ett behov i EU-länderna av utländsk arbetskraft och kompetens.

Enligt Caritas har både personer som migrerar och de som blir kvar, antingen i ursprungslandet eller i bosättningslandet, rätt att på den plats de kallar sitt hem ges ekonomiska, politiska, miljömässiga och sociala förutsättningar för ett värdigt liv. Oavsett rättslig status har alla migranter och flyktingar mänskliga rättigheter som måste respekteras, skyddas och uppfyllas av alla stater.

Caritas menar att mänsklig solidaritet och samarbete krävs för att vi ska kunna ta ansvar för mänsklig utveckling världen över och för skydd och delaktighet för människor i rörelse, det vill säga migranter och flyktingar. Migration bidrar till mänsklig utveckling, för migranterna och för invånarna i deras bostadsländer. Migration, oavsett vilka faktorer som driver den, utgör en möjlighet för våra samhällen att bygga ett mer välmående, globalt gemensamt hem, där alla kan bidra och leva i värdighet.

Efter andra världskriget hade Sverige ett omfattande behov av utländska arbetstagare. Fram till slutet av 1960-talet kom många till Sverige från det krigshärjade Europa för att jobba. Många kom från Finland och Jugoslavien. Svenska företag rekryterade aktivt utanför landet. Under slutet av 1960-talet och början av 1970-talet försvårades arbetskraftsinvandringen betydligt. Fokus gick från att uppfylla behovet av arbetskraft med utländska arbetstagare till att fylla det med underutnyttjad svensk arbetskraft, främst kvinnor. Arbetskraftmigranterna hade inte kommit inom ramen för ett system för gästarbetare; de förväntades i stället bli en del av det svenska samhället.

Medan reglerna för arbetskraftsinvandring blev extremt restriktiva, med undantag för personer från Finland på grund av ett avtal mellan de nordiska länderna, började Sverige ta emot ett ökande antal flyktingar under 1970-talet, bland annat från Chile. Sedan 1980-talet och framåt har Sverige tagit emot flyktingar från hela världen, framför allt på grund av krig och andra kriser. Det fanns stora toppar i antalet flyktingar i början av 1990-talet på grund av kriget i före detta Jugoslavien och i mitten av 2010-talet framför allt beroende på kriget i Syrien. Svenskarna har i allmänhet svarat med solidaritet och ansvarstagande gentemot flyktingar och asylsökande.

Syftet med denna studie är att undersöka migration och utveckling ur ett svenskt perspektiv och sprida ljus över samspelet mellan dem. Vi vill även belysa den positiva roll som migranter kan spela och spelar när det gäller utvecklingen både av sina ursprungsländer och av Sverige. Idén om ett gemensamt hem ska här särskilt betonas: alla som bor i Sverige, inklusive migranter, måste ha rätt att känna sig hemma. Varje individ har rätt att bli respekterad för den hon är, för sin kompetens och sina mål. Det är i en sådan atmosfär som människor strävar efter att göra sitt bästa – som får dem att blomstra. Känslan av att vara en del av ett gemensamt hem skapar den här atmosfären.

Studien vill även stärka allmänhetens förståelse för förhållandet mellan universell hållbar utveckling och migration i Sverige och i olika utvecklingsländer. Det ger även viss inblick i Sveriges utvecklingssamarbete tillsammans med civila samhällsorganisationer (CSO) och andra kring migrationsfrågor, vilket stödjer tanken på migranter och flyktingar som relevanta utvecklingsaktörer.

Under åren, och än i dag, har migranter bidragit till Sveriges ekonomiska utveckling på olika sätt. De deltar på olika sätt i den svenska arbetsmarknaden. Överföringarna av medel till ursprungsländerna är också viktiga. Det finns även sociala och kulturella bidrag som strömmar i båda riktningarna – till Sverige och ursprungsländerna – vad gäller kompetens, kunskap, idéer och värderingar. En viktig fråga är vilken roll migrantorganisationer och andra närstående organisationer kan spela.

Migranter möter idag en rad olika hinder och utmaningar. Under senare år har bilden av migranter och migration blivit allt mer negativ. Det har inneburit att begreppet integration har förlorat sin bredare betydelse av lika rättigheter, skyldigheter och möjligheter. Hinder har uppstått som försvårat tillgången till lagliga rättigheter, arbetsmarknad, utbildning och bostäder. Dessa hinder har haft en negativ påverkan på migranternas möjlighet att ge tillbaka fullt ut till Sverige.

Det finns också hinder för att de ska kunna ge tillbaka fullt ut till sina ursprungsländer. Det kan handla om krig och andra konflikter, civil oro, instabilitet och brist på lag och ordning och på en stabil infrastruktur för investeringar.

Utöver dessa olika hinder och utmaningar presenteras olika möjligheter för att underlätta migranternas bidrag till utvecklingen i Sverige och deras ursprungsländer, möjligheter som bör leda en fullödlig hållbar utveckling.

Studien tar särskild hänsyn till sambandet med FN:s Agenda 2030 för hållbar utveckling med dess mål för hållbar utveckling och regeringens ambitioner och planer i detta avseende. SDG-mål 10.7 om ”säker, regelbunden och ansvarsfull migration och rörlighet” hänvisar uttryckligen till migration och utveckling. Agendan som antogs i Quito i oktober 2015 ger ännu tydligare uppmärksamhet åt migranter, flyktingar och internt fördrivna personer i det globala ramverket för utveckling och styrning för städer – där de flesta invandrare och flyktingar bor.

Studien avslutas med vissa slutsatser och en rad rekommendationer.

Rekommendationerna gäller följande ämnen:

- 1 Överbrygga klyftor inom migrationslagstiftning, politik och utövning.
- 2 Främja jämlikhet och förebygga diskriminering.
- 3 Förändra negativa attityder till migranter, flyktingar och migration.
- 4 Bygga ut säkra och lagliga vägar för migration.
- 5 Stärka migranternas engagemang och delaktighet lokalt och i ursprungslandet.
- 6 Stärka engagemanget från städer och lokala aktörer för integration med inriktning på lika rättigheter, skyldigheter och möjligheter.
- 7 Tillämpa och genomdriva arbetsrättsliga lagar, rimliga arbetsförhållanden, arbetsskydd och hälso-skydd för alla migranter.
- 8 Stärka Sveriges stöd till regional, nationell och full-lödig mänsklig utveckling på andra ställen.
- 9 Stärka datainsamling och kunskaper för att förbättra migrationsutvecklingen.
- 10 Säkerställa skydd för mänskliga rättigheter för alla migranter och flyktingar.

- AVSNITT 3 -

VISION OCH VÄRDEN

Visionen om ett gemensamt hem och värdena bakom: migration, utveckling och mänskliga rättigheter

I SIN ENCYKLIKA *LAUDATO SI'* – *Angående omsorgen om vårt gemensamma hem*, påminner påve Franciskus (2015) oss om att jorden är vårt gemensamma hem och att vi måste hantera ekonomiska, sociala, politiska och miljömässiga utmaningar tillsammans på ett samlat vis (CAFOD et al. 2018). Exkludering och fattigdom, krig, globala ojämlikheter, klimatförändringar, ohållbar konsumtion och tillväxt – liksom tvångsförflyttningar och migration – kräver största tänkbara engagemang. Encyklikan blev snabbt ett vägledande dokument för katolsk socialtjänst och för katolska utvecklingsorganisationer värden över, men påvens skrift väckte stor intresse även utanför den katolska världen.

Caritas lutar sig dels mot budskapet i de nationella och europeiska "Gemensamt hem"-publikationerna när organisationen nu utforskar det komplexa *sambandet* (engelska: *interconnectedness*) mellan migration och utveckling, dels mot dess etiska ramverk, som betonar respekten för mänskliga rättigheter och mänsklig värdighet och grundar sig på tro.

För Caritas är en människocentrerad, etisk och rättighetsbaserad strategi grundläggande för lagar och regler samt för all verksamhet. Det betyder att en etisk tolkning av förhållandet mellan migration, utveckling och individ är en förutsättning för att visionen och målen i "Gemensamt hem"-skrifterna ska kunna förverkligas. Caritas vision, handlingar och åsikter är förankrade i rättsliga och politiska instrument och källor – samt i slutändan i den kristna och romersk-katolska kyrkans värderingar och läror. Dessa värderingar och läror bekräftar mänsklig värdighet, jämlikhet av alla slag och en fullständig respekt för mänskliga rättigheter på samma sätt som de internationella rättsliga instrument och politiska ramar som slår fast de viktiga etiska principer som krävs för säkra en fredlig samexistens och ett grundläggande välbefinnande för alla människor på vår planet. Här ingår

den allmänna förklaringen om de mänskliga rättigheterna (UDHR) och åtta grundläggande FN:s konventioner om mänskliga rättigheter¹, flyktingkonventionen avseende flyktingars status från 1951 och dess protokoll från 1967 samt de internationella standarderna om arbetsförhållanden som definierar principer och rättigheter för anständiga arbetsvillkor. FN:s Agenda 2030 för hållbar utveckling och New Urban Agenda är särskilt relevanta globala politiska ramverk. Dessutom ligger den romersk-katolska socialläran, den katolska kyrkans lära om frågor kring social och ekonomisk rättvisa samt grundläggande kristna värderingar till grund för Caritas åsikter och agerande.

I *Laudato si'* framhåller påve Franciskus (2015: 12) att "det akuta behovet av att skydda vårt gemensamma hem är en angelägenhet som samlar hela den mänskliga familjen så att den kan sträva efter en hållbar och fullödlig utveckling". Han påkallar en dialog, som inbegriper alla, om "hur vi formar planetens framtid" (2015:12) – en dialog som ifrågasätter den nuvarande utvecklingsmodellen och det rådande tillståndet i det globala samhället, där det finns många orättvisor och allt fler berövas grundläggande mänskliga rättigheter. En sådan dialog förutsätter insikten att "prioritering av de svagaste medlemmarna i samhället är ett sätt att mäta framsteg" (CAFOD et al. 2018:16). Mänskliga rättigheter kan definieras som ett skydd för individer och grupper, garanterat enligt internationell rätt, mot ingrepp i grundläggande friheter och mänsklig värdighet. Mänskliga rättigheter är *omistliga* och kan inte nekas eller avstås, oavsett orsak (inklusive rättslig ställning eller migrationsstatus). De är *universella*, vilket betyder att de gäller alla, överallt. Mänskliga rättigheter omfattar civila, kulturella, ekonomiska, politiska och sociala rättigheter och är slutligen *odelbara*, vilket innebär att varje uppsättning rättigheter är lika viktig för människans utveckling och välbefinnande. Konventio-

1) Konventionen om avskaffande av alla former av rasdiskriminering (1965), Internationella konventionen om medborgerliga och politiska rättigheter (1966), Internationella konventionen om ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter (1966), Kvinnokonventionen (1979), Konvention mot tortyr och annan grym, omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning (1984), Barnkonventionen (1989), Internationella konventionen om skydd för rättigheterna för alla migrerande arbetare och deras familjemedlemmar (1990), Konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning (2006).

ner och lagar ger staterna tre övergripande skyldigheter på området, nämligen att respektera, skydda och uppfylla dessa mänskliga rättigheter.

Migration

Migration är ett påtagligt inslag i dagens globaliserade värld. I breda termer är migration människors rörelse från en boplatz till en annan. Termen migration omfattar även befolkningsrörelser inom ett land – från landsbygd till stad eller från en ort till en annan – men MIND-projektet rör endast internationella befolkningsrörelser. Internationell migration är en distinkt rättslig, politisk och social kategori, eftersom människor flyttar från ett land där de är medborgare – med de rättigheter och det skydd som medborgarskap normalt ger – till ett annat land där rättigheter och skydd i form av nationalitet, tillgång till socialt skydd och gemensam identitet sällan gäller, och där sociala och kulturella mönster kan vara markant annorlunda.

Även om det inte finns någon internationellt vedertagen definition av begreppet migration, innehåller internationella konventioner definitioner av begreppen *flyktingar* och *migrantarbetare och deras familjemedlemmar*. Detsenare begreppet gäller för nästan alla internationella migranter. Definitionen av en flykting i 1951 års konvention och 1967 års protokoll om flyktingstatus är: "någon som inte kan eller inte vill återvända till sitt ursprungsland till följd av en välgrundad rädsla för att bli förföljd på grund av ras, religion, nationalitet, medlemskap i en viss social grupp eller politiskt åsikt".² Samtliga EU-medlemsstater har ratificerat både Flyktingkonventionen från 1951 och dess protokoll från 1967.

Konventionen om skyddet av alla migrantarbetare och deras familjers rättigheter (ICRMW) anger följande: *Uttrycket "migrantarbetare" avser en person som ska delta i, deltar i eller har deltagit i en ersättningsgivande aktivitet i en stat där han eller hon inte är medborgare*.³ Denna konvention nämner *gränsarbetare, säsongsarbetare, sjöfarare, offshorearbetare, resande arbetare* och andra särskilda kategorier av migrerande arbetstagare som omfattas av dess bestämmelser. ICRMW bekräftar att alla grundläggande mänskliga rättigheter omfattar familjemedlemmar som är tillsammans med och beroende av migrantarbetare. Data från Internationella arbetsorganisationen (ILO) visar att nästan alla internationella migranter, oavsett orsak till migrationen, till sist blir ekonomiskt aktiva i destinationslandet – anställda, egenföretagare eller på annat sätt engagerade i ersättningsgrundande verksamhet.

En specifik definition och statistiska standarder för att få fram tillförlitliga och jämförbara data om internationella migranter har avtalats inom FN och används av de flesta regeringar. För statistiska ändamål definieras en *internationell migrant* som "en person som har bott i ett annat land än födelselandet eller medborgarskapslandet i ett år eller mer, oavsett orsakerna till, eller motiven för, förflyttningen och den rättsliga statusen i uppehållslandet". Det finns ungefär 260 miljoner utlandsfödda som i dag bor i andra länder än där de föddes eller har sitt ursprungliga medborgarskap. Denna siffra inkluderar dock inte personer som besöker ett annat land under en kortare period som turister och inte heller sysselsatta personer som inte ändrat sin bostadsadress. Många personer i tillfälliga, kortvariga eller säsongsbetonade anställnings- och/eller boendesituationer räknas inte in i FN:s statistik och annan statistik om *migranter* om vistelsen är kortare än ett år och/eller om de formellt behåller sitt boende i hemlandet eller ett annat land – även om de stämmer in på definitionen av *migrantarbetare*. För sin analys av kopplingen mellan migration och utveckling tillämpar Caritas en bred tolkning av begreppet migration, inklusive alla som är flyktingar och asylsökande samt migrantarbetare och deras familjemedlemmar.

Utveckling

Löftet att inte lämna någon individ bakom sig och säkerställa mänskliga rättigheter för alla är en av hörnstenarna i Resolution 70/1 från FN:s generalförsamling *Att förändra vår värld: Agenda 2030 för hållbar utveckling* som innehåller deklarationen och de 17 målen och 169 delmålen för hållbar utveckling som antogs den 25 september 2015. Detta dokument, godkänt av alla 193 FN-medlemsstater, uttrycker den gemensamma visionen för och engagemanget i en "värld med universell respekt för mänskliga rättigheter och den mänskliga värdigheten, rättssäkerhet, rättvisa, jämlikhet och icke-diskriminering, med respekt för ras, etnicitet och kulturell mångfald samt med lika möjligheter som medger ett fullt förverkligande av den mänskliga potentialen och som bidrar till delat välstånd. En värld som investerar i sina barn och i vilken varje barn växer upp i frihet från våld och exploatering. En värld i vilken varje kvinna och flicka åtnjuter full jämställdhet och alla rättsliga, sociala och ekonomiska hinder för att öka deras egenmakt har undanröjts. En rättvis, tolerant, öppen och socialt inkluderande värld i vilken behoven hos de mest utsatta möts."⁵

Agenda 2030 har lett till ett paradigmskifte i synen på utveckling: målen för hållbar utveckling gäller alla länder i världen. Miljöskydd och bekämpande av ojämlikhet betrak-

2) Se UNHCR, *Vad är en flykting*, hos <http://www.unhcr.org/what-is-a-refugee.html>

3) Se fullständig text på <https://www.ohchr.org/en/professionalinterest/pages/cmw.aspx>

4) Extrapolerat från UNDESA (2017). Enligt UNDESA:s uppskattningar: "Uppskattningarna baseras på officiell statistik över utlandsfödda eller utländsk population, klassificerat efter kön, ålder och ursprungsland. Merparten av statistiken som används för att uppskatta internationella migranter erhöles från befolkningsräkningar. Dessutom gav befolkningsregister och nationellt representativa undersökningar information om antalet och sammansättningen hos internationella migranter".

5) Agenda 2030 för hållbar utveckling, punkt 8.

tas som viktiga utvecklingsmål. Fred och social rättvisa ses som en integrerad del av den globala utvecklingsagendan, och behovet av engagemang och deltagande för alla grupper inom alla samhällen och stater betonas för att man ska uppnå utveckling för alla. Denna nya globala konsensus om utveckling grundar sig på *deklarationen om mänskliga rättigheter* och alla människorättsfördrag. Om stater inte gör framsteg när det gäller det faktiska förverkligandet av de mänskliga rättigheterna för alla, kan därför målen för hållbar utveckling inte nås.

Termen *utveckling* omfattar utarbetandet av produktionsmedel, krafter, kapacitet, organisation och produktion av varor, tjänster, teknik och kunskap för att möta människors behov av näring och välbefinnande. Här ingår att skapa medel för utvinning och omvandling av resurser, produktion av varor, tjänster och kunskap, utveckling av infrastruktur för produktion, transport och distribution, reproduktion av kapital, kompetens och arbetskraft samt tillgodoseende av människors välfärd/välbefinnande när det gäller bostäder, näring, vård, utbildning, socialt skydd och kultur i dess breda mening (Taran 2012).

Caritas använder konceptet **fullödig mänsklig utveckling**, vilket sätter människan i centrum för utvecklingsprocessen. Det kan definieras som ett allomfattande tillvägagångssätt som tar hänsyn till individens och alla människors välfärd i sju olika dimensioner. För det första: den *sociala* dimensionen, som fokuserar på livskvalitet när det gäller näring, hälsa, utbildning, sysselsättning, socialt skydd och socialt deltagande samt likabehandling och icke-diskriminering. För det andra: dimensionen för *arbete* och ekonomisk aktivitet som det främsta medlet för själv- och familjeförsörjning, socioekonomiskt engagemang och direkt bidrag till utveckling för de flesta vuxna i alla populationer. För det tredje: den *ekologiska* dimensionen, som avser respekten för skapelsen och för att säkerställa livskvalitet för kommande generationer utan att bortse från denna generations krav på rättvisa. För det fjärde: den *politiska* dimensionen, som innefattar frågor som rättsstatsprincipen, respekt för civila, politiska, ekonomiska, sociala och kulturella mänskliga rättigheter samt demokrati, framför allt som ett representativt och deltagande verktyg. För det femte: den *ekonomiska* dimensionen, som rör BNP och fördelning av intäkter och tillgångar, hållbarhet i den ekonomiska tillväxten, struktur för ekonomi och sysselsättning, industrialiseringsgrad, grad av högteknologisk IKT och statlig kapacitet att avsätta intäkter till förmån för sociala tjänster och socialt skydd. För det sjätte: den *kulturella* dimensionen, som rör identitet och kulturella uttryck för samhällen och människor samt kapacitet för interkulturell dialog och respektfullt engagemang mellan kulturer och identiteter. För det sjunde: den *andliga* dimensionen. Tillsammans ligger dessa sju dimensioner till grund för en integrerad strategi för utveckling (Caritas

Europa 2010). Enligt *den romersk-katolska socialläran* kräver sociala ojämlikheter samordnad handling av alla människor/ hela samhället och alla myndigheter i alla länder för mänsklighetens skull utifrån två skäl: 1) sociala frågor är globala, och 2) socioekonomiska ojämlikheter utgör en fara för fred och social sammanhållning. I detta avseende måste utvecklingen i vårt eget land och andra engagera oss alla – så att vi kan skapa ett mänskligare samhälle.

Migration och utveckling

Hur **migration** kan kopplas till utveckling är en många hundra år gammal fråga som berör lagar, politik och konkreta levnadsförhållanden. Omfattande påtvingade och frivilliga befolkningsrörelser från 1600-talet och framåt gav människor möjlighet bland annat att utveckla Nord- och Sydamerika samt nya nationalstater i Europa.

Sedan slutet av andra världskriget har migration och utveckling varit föremål för intensiva diskussioner bland beslutsfattare, forskare och allmänhet. Påven Pius XII ägnade en encyklika åt ”migranter, invandrare och flyktingar av alla slag som, av rädsla för förföljelse eller av egen vilja, tvingas lämna sitt hemland” (Exsul Familia 1952) och bekräftade där att migranter och flyktingar har rätt till ett värdigt liv och därför **rätten att migrera**.

Migration blev en grundpelare i utvecklingen i flera regioner inom ramen för regionala integrations- och utvecklingsprojekt, framför allt Europeiska ekonomiska gemenskapen som efterträddes av Europeiska unionen. Sedan 1970-talet har migration varit avgörande för utvecklingen genom regionala system för fri rörelse i Central-, Öst- och Västafrika. Från 1920-talet och framåt lade stora befolkningsrörelser – vissa av dem påtvingade – i (före detta) Sovjetunionen grunden till industri- och jordbruksutveckling i de tolv rådsrepublikerna.

Förhållandet mellan migration och utveckling, som drivits på av geopolitiska skeenden som berört människan i global skala, har blivit centralt i dagens politiska, ekonomiska och socialpolitiska diskurs. Det första globala utvecklingsramverket som erkände migrationens roll, och dess betydande bidrag till hållbar utveckling världen över, var deklarationen och handlingsprogrammet från den internationella konferensen om befolkning och utveckling i Kairo 1994⁶. Den övergripande samtida ramverket är ovan nämnda Agenda 2030 för hållbar utveckling och dess mål och delmål. Hållbarhetsmål 10.7 om ”säker, regelbunden och ansvarsfull migration och rörlighet” hänvisar direkt till migration och utveckling, men över 44 delmål i 16 av de 17 hållbarhetsmålen berör på ett eller annat sätt migran-

ter, flyktingar, migration och/eller situationer som rör migration (Taran et al. 2016). The New Urban Agenda som antogs i Quito i oktober 2015 uppmärksammar ännu tydligare migranter, flyktingar och internt fördrivna personer i det globala ramverket för utveckling och styrning för städer – där ju de flesta invandrare och flyktingar bor.

2016 antog FN:s medlemsstater, i kölvattnet efter svåra och långvariga konflikter i Mellanöstern och Sydasien och sedan skyddet av flyktingar kollapsat i grannländerna, *New York-deklarationen för flyktingar och migranter*⁷, som efterlyser förbättrad global styrning av migrationen och ett erkännande av internationell migration som drivkraft för utveckling i både ursprungs- och destinationsländerna. *Global Compact for Safe, Orderly and Regular Migration (GCM)*, som antogs vid en internationell regeringskonferens i Marrakech, Marocko i november 2018, och *Global Compact on Refugees (GCR)*, byggde sedan vidare på dessa principer och föreslog sätt att förverkliga dem genom politisk dialog och icke-bindande åtaganden. Både avtalen antogs av FN:s generalförsamling i december 2018.

Caritas är medvetet om att allt fler människor tvingas lämna sina ursprungsländer inte bara på grund av konflikter och förföljelse utan också till följd av andra hot som fattigdom, hunger, arbetslöshet och avsaknad av anständigt arbete, brist på korrekt myndighetsutövande, avsaknad av utbildning och hälso- och sjukvård samt på grund av följder av klimatförändringen. **Tvångsmigration** omfattar alla migrationsrörelser med ett inslag av tvång. Människor som flyr från konflikter och förföljelse har naturligtvis ett särskilt anspråk på och en särskild rätt till internationellt flyktingskydd. Caritas inser även att den överväldigande andelen migrationen i och till Europa speglar de flesta EU-ländernas objektiva behov av utländsk arbetskraft och kompetens för att upprätthålla en arbetskraft som bidrar till utvecklingen. Denna *efterfrågan*

6) ICPD var den största konferens som någonsin anordnats om befolkning, migration och utveckling med 11 000 deltagare från 179 länder och cirka 4 000 deltagare i det parallella icke-statliga forumet. Två av de tio kapitlen i handlingsprogrammet handlade uteslutande om migration och utveckling. ICPD-deklarationen, som antagits av alla 179 stater/regeringar som deltar, och handlingsprogrammet på 20 år (utökat 2010) fortsätter att vara en omfattande guide till människocentrerad utveckling. <https://www.unfpa.org/fr/node/9038>

7) FN-resolution 71/1. New York-deklarationen för flyktingar och migranter. Antagen av generalförsamlingen den 19 september 2016. http://www.un.org/en/ga/search/view_doc.asp?symbol=A/RES/71/1

orsakas av teknik som utvecklas snabbt, förändringar i arbetsorganisation och lokalisering samt minskande tillgång på arbetskraft på grund av en åldrande befolkning och ett minskat barnafödande.

Enligt Caritas uppfattning har både personer som migrerar och de som blir kvar, antingen i ursprungslandet eller i bosättningslandet, rätt att på den plats de kallar sitt *hem* få ekonomiska, politiska, miljömässiga och sociala förutsättningar att leva ett värdigt liv. Oavsett rättslig status i ett land, har alla migranter och flyktingar mänsklig värdighet och mänskliga rättigheter som måste respekteras, skyddas och uppfyllas av alla stater hela tiden. Caritas kräver mänsklig solidaritet och samarbete för att ta ansvar för mänsklig utveckling världen över och för skydd och deltagande för personer som är i rörelse – migranter och flyktingar. Migration bidrar till mänsklig utveckling för migranterna och för invånarna i migranternas bostadsländer. En sådan vision innebär ett erkännande av att migration, oberoende av vilka faktorer som ligger bakom den, är en möjlighet för våra samhällen att bygga ett mer välmående, globalt *gemensamt hem*, där alla kan bidra och alla kan leva ett värdigt liv.

Referenser

CAFOD et al. 2018. Delta i Agenda 2030 reflekterat genom Laudato Si'. Hämtat den 9 juli 2018 från https://www.caritas.eu/sites/default/files/cf-sdgs_laudato_si_report_v8_single_page.pdf

Caritas Europa. 2010. "Reflection paper on Migration and Development". Internt arbetsdokument.

Francis. 2015. Encyclicla Laudato Si' av den heliga fader Francis om vård för vårt gemensamma hem. Hämtad den 9 juni 2018 från: http://w2.vatican.va/content/francesco/en/encyclicals/documents/papa-francesco_20150524_enciclica-laudato-si.html.

Taran, Patrick. 2012. "Rethinking Development and Migration; Some Elements for Discussion," webbaserad GMPA-arbetsdokumentation av Global Migration Policy Associates, hämtad den 8 februari 2019 från <https://www.globalmigrationpolicy.org/articles/dynamics/Immigration,%20Discrimination,%20Integration%20Europe%20Policy%20Options%20in%2021st%20Century,%20TARAN,%20Brussels%202005.pdf>

Taran, P. et al. 2016. "The Sustainable Development Goals and Migrants/Migration." Webbaserat dokument från Global Migration Policy Associates (GMPA). Reviderat 2018. Hämtat den 6 februari 2019 från <http://www.un.org/en/development/desa/population/migration/events/coordination/14/docu->

- AVSNITT 4 -

SLUTSATSER OCH REKOMMENDATIONER

4.1

Slutsatser

MIGRANTERNA BIDRAR till Sveriges ekonomiska, sociala och kulturella utveckling. Särskilt påtagliga är deras bidrag i tätorterna. Det handlar bland annat om arbetsliv, kultur, medier och utbildning.

Sverige har utmärkt sig genom sin strävan att utveckla en fungerande migrations- och integrationspolitik. Landet har fortlöpande tagit fram och anpassat lösningar inom det komplexa och krävande område som den nationsöverskridande migrationen utgör. Svenskarna har genom åren fått ett rykte om sig att vara medkännande och medmänskliga, vilket lett till att många migranter, i synnerhet asylsökande, sökt sig hit.

Med tiden har migrationen till landet gjort att en stor del av den svenska befolkningen har invandrarbakgrund. Migrationen har också bidragit till en stark socioekonomisk utveckling mitt under en global kris. Det här tyder på att invandringen på en rad sätt bidragit till att utveckla det svenska samhället - inte bara gett en mer balanserad demografisk utveckling, så att man sluppit en uppochnedvänd befolkningspyramid, utan också stärkt Sveriges kreativa förmågor och tekniska utveckling.

Även om forskningen visar att invandringen gynnat Sverige saknas det inte utmaningar. Särskilt två frågor är här centrala. Det stora antalet nyanlända år 2015 gav upphov till en negativ trend i politiken, medierna och den allmänna opinionen. Frågan är hur sådana kortvariga negativa trender kan motverkas. Den andra frågan gäller det mer långsiktiga behovet av att säkra lika rättigheter, skyldigheter och möjligheter för alla på grundläggande områden som arbete, bostäder, rättsväsen och utbildning. Lösningar på dessa om-

råden är avgörande för att migranterna ska tro på en framtid i Sverige för sig själva och för sina barn. De kan därmed inspirera individer att bidra både till både till Sveriges och ursprungslandets utveckling. Sådana lösningar är dessutom viktiga inte bara för migranter och etniska och nationella minoriteter utan även för andra som riskerar att diskrimineras och marginaliseras.

Många forskare menar att även om migrationen bör uppfattas som en resurs förblir integrationen en utmaning, inte minst sedan de svenska politikerna övergett principen med lika rättigheter, skyldigheter och möjligheter, en princip som gjorde att även problem inom majoritetssamhället kunde uppmärksammas. Idag tillämpas ett mer kortsiktigt perspektiv på de nyanlända. Även om det finns och har funnits stora problem på kort sikt, riskerar de kortsiktiga lösningarna på dessa problem att kullkasta migranternas förhoppningar och därmed begränsa den hållbara utvecklingen i Sverige mer än nödvändigt. Migranternas förhoppningar är en viktig faktor för att alla landets invånares förmågor ska tas till vara. Trots de svårigheter som råder på arbetsmarknaden är det viktigt att inse att de flesta invandrare går till jobbet och att många arbetstillfällen, och andra möjligheter, skapas på invandares initiativ. Så kommer det också att vara så länge Sverige fortsätter att utveckla och införa en framtidsinriktad politik, av den typ som Caritas rekommenderar.

4.2 Rekommendationer

ANALYSEN I FÖRELIGGANDE rapport har lett till rekommendationer som fokuserar på migrationsrättigheter, mänskliga rättigheter, jämlikhet, delaktighet och respekt. Dessa rekommendationer riktar sig mot det svenska samhället, inklusive migranter och migrantorganisationer, andra civila samhällsorganisationer (särskilt de som arbetar med mänskliga rättigheter, jämställdhet och/eller migration), den svenska regeringen, regionala och lokala myndigheter samt Caritas och dess olika delar.

1 Överbrygga klyftor inom lagstiftning, politik och verksamhet på migrationsområdet

Lagstiftning och politik

- Caritas kräver en total revidering av Utlänningslagen. Under många år, och i synnerhet på grund av de senaste årens utveckling, har ett lapptäcke av lagar uppstått som orsakar förvirring hos dem som tillämpar lagarna. Det finns vidare ingen tydlig koppling mellan dem som tillämpar och dem som stiftar lagarna. Vid en sådan bred revidering är det nödvändigt att organisationer som företräder migranter och sakkunskap inom området ges en roll vid utformningen och granskningen.

Den första tiden i Sverige

- När det gäller den första perioden för migranter i Sverige behövs mer praktisk vägledning antingen via ansvariga myndigheter eller via stöd till migrantorganisationer och andra som redan idag bistår de nyanlända. Det kan handla om att fylla i formulär om familjeåterförening, ansöka till skolor, bostäder, hälso- och sjukvård etc.
- Investera i god utbildning i svenska språket och om det svenska samhället, anpassad till individens behov.

- Utveckla valideringsmetoder och -rutiner som är effektivare än dagens. Detta kan innebära att man tar fram andra metoder än att bara tolka dokument avseende utbildning och praktisk erfarenhet.
- Bosättningslagen är ett exempel på det lapptäcke som nämns ovan. För att undvika en situation där vissa accepterar flyktingar och andra inte, kräver lagen i teorin att alla kommuner ska godta placeringen av ett visst antal flyktingar. Lagen saknar dock sanktioner. Resultatet blir att vissa kommuner har tagit emot människor för att sedan systematiskt placera dem i närliggande kommuner. För att syftet med lagen ska uppnås måste verkningfulla sanktioner införas.¹

2 Främja jämlikhet och förebygga diskriminering

- Diskrimineringslagen måste reformeras vad gäller rättsmedel och verkställighet.
 - Ekonomisk ersättning ska göras tillgänglig om en arbetssökande kan visa att han eller hon var den mest kvalificerade personen för jobbet. Alternativt ska ersättning, förutom diskrimineringskompensation, motsvara ett års lön för det sökta jobbet.
 - I ett diskrimineringsärende som rör arbetslivet bör domstolen, inom ramarna för domen, kunna ålägga svaranden att rapportera tillbaka till domstolen inom ett år om de aktiva åtgärder som vidtagits för att förhindra diskriminering och främja jämställdhet på den aktuella arbetsplatsen.
 - Lagen bör ändras så att om en enskild person tar ett ärende till domstol och han eller hon förlorar, får domstolen inte kräva att personen ska ersätta den andra partens rättegångskostnader om inte

GLOBALA MÅL för hållbar utveckling

1) Dagens Samhälle 2019-04-11, "Skånsk strid om nyanlända", s. 1-4, <https://www.dagenssamhalle.se/nyhet/skansk-strid-om-nyanlanda-27105>.

domstolen finner att kändanden saknat rimlig anledning att ta ärendet till domstol. Detta ska också gälla om en organisation väcker talan på kändandens vägnar.

- När det gäller analyser av löneklyftor bör ett system utvecklas som gör att etnicitet beaktas vid sidan av kön.
- Förutom DO och fackföreningarna bör vissa organisationer, som lokala antidiskrimineringsbyråer, ges rätt att väcka talan om arbetsgivaren inte vidtar lämpliga åtgärder.
- Reglerna om antidiskrimineringsvillkor i offentliga avtal måste omarbetas så att företag vet att de riskerar att förlora ett offentligt avtal om de gör sig skyldiga till diskriminering. En sådan åtgärd bör öka medvetenheten och intresset hos företagen. Den skulle ge ett ökat incitament åt arbetsgivare med offentliga kontrakt att implementera de krav på aktiva åtgärder som anges i diskrimineringslagen, både i praktiken och formellt.
- Migranter till Sverige som är medborgare i EU-länder, Island och Norge har rätt att rösta i lokalval i stort sett genast. Andra migranter, i huvudsak icke-europeer, måste vänta tre år. Likabehandling ska gälla alla migranter, framför allt när det gäller rösträtten i lokala val.

3 **Förändra negativa attityder till migranter, flyktingar och migration**

- Formulera och främja en vision i det svenska samhället av att migranter tillför saker till Sverige på alla områden och utgör en bro mellan olika kulturer och människor.
- Erkänna och lyfta fram migranter och deras bidrag som medmänniskor och utvecklingsaktörer genom att erkänna vikten av deras ekonomiska bidrag där de bor samt deras sociala bidrag – inklusive färdigheter, kunskaper, idéer och värderingar som migranter överför från och till sina ursprungsländer – på samma sätt som svenska invandrare har gjort och fortsätter att göra utomlands.
- Förespråka proaktiv kommunikation och politiska åtgärder från regeringen samt lokala instanser, uppmuntra till integration som bygger på lika rättigheter och möjligheter inom alla samhällsområden som sysselsättning, utbildning, boende, hälsa och rättssystem.

- Kräva att media tar ansvar för att skapa medvetenhet om invandrarnas rättigheter och bidrag till samhället och för att sprida en korrekt och positiv bild av migration, migranter och flyktingar.
- I den mån det behövs en särskild term för barn till invandrare, lyft fram uttrycket ”andra generationens svenskar” snarare än ”andra generationens invandrare”, särskilt i offentliga dokument och liknande.
- Skapa partnerskap med aktörer inom media och lansera kampanjer på sociala medier för att motverka invandringsfientliga och högerextrema kampanjer med hjälp av positiva och korrekta berättelser.
- Uppmana ledare och offentliga personer att uttrycka tydliga budskap om solidaritet och respekt, främja lika behandling och möjligheter samt fördöma rasistiska, främlingsfientliga eller andra diskriminerande handlingar och uttryck.

4 **Bygga ut säkra och lagliga vägar för migration**

- Främja och förenkla familjeåterföring genom laglig migration.
- Skapa fler rättsliga vägar för att skydda sedvanlig migration och därmed se till att Sverige kan attrahera och välkomna de människor som behövs för ekonomiskt och socialt välmående utan att uppmuntra till olaglig migration och utnyttjande och diskriminering av migranter.

5 **Stärka migranternas engagemang och delaktighet lokalt och i ursprungslandet**

- Skapa ökade medel för att ytterligare bygga upp det civila samhällets kapacitet, inklusive migrantorganisationer. I den utsträckning staten finansierar CSO:er, bör finansieringsvillkoren betona principen att organisationen ska utveckla sin förmåga att delta i en kritisk dialog med politiker och andra.
- Skapa en möjlighetsbaserad miljö för migrantorganisationers deltagande i processen med att utforma, genomföra, övervaka och utvärdera offentlig politik som påverkar mänskliga rättigheter (inklusive jämlikhet), migration och utveckling.

2) Se särskilt UNESCO-LUCS arbete och det lokala nätverket med svenska städer mot rasism och diskriminering.

3) Svenska Dagbladet, 2019-04-15, Lärarens idé gynnade både nyanlända och svenskfödda, <https://www.svd.se/prisad-larare-tankte-om-nyanlanda-lar-sig-snabbare>.

- Inkludera migranter i diskussioner om mänskliga rättigheter, migration och utveckling, till exempel genom att uppmuntra till deltagande i expertmöten, debatter och seminarier.
- Uppmuntra migrantorganisationer och andra relevanta organisationer att identifiera utvecklingsprioriteringar.
- Bygga vidare på och lyfta fram sådant som framhäver vikten av att involvera diaspora- och migrantorganisationer i politiska dialoger och erkänna dem som utvecklingsaktörer både i destinationslandet och i ursprungslandet.
- Se till att jämställdhets- och icke-diskrimineringsutbildning ingår i etablerade utvecklingsorganisationer, så att personalpolitikerna bättre speglar samhällets mångfald.

6 **Stärka engagemanget från städer och lokala aktörer för integration med inriktning på lika rättigheter, skyldigheter och möjligheter**

- Uppmuntra lokala myndigheter att (i deras roller som i sina roller som arbetsgivare, tjänsteleverantörer, offentliga entreprenörer, lokala beslutsfattare och demokratiska institutioner) underlätta migranternas integration genom att till exempel främja jämlikhet och motverka diskriminering.²
- Särskilt se till att lokala myndigheter tillgodoser behoven hos alla invånare, inklusive migranter, genom att främja migranters deltagande i den politiska styrningen av de samhällen där de bor.
- Bistå kommuner med kunskap och råd om invandrare och samarbeta på lokal nivå när det gäller välkomnande och inkludering av migranter och flyktingar.
- Inkludera diasporaorganisationer, kyrkor, föreningar och fackföreningar i lokal integrationspolitik för att ge migranter en snabb start och bidra till ömsesidig förståelse mellan migranter och svenska medborgare.
- Främja snabbare introduktion av migrantbarn från specialklasser till det vanliga utbildningssystemet. Resultaten från denna typ av modell i en kommun har lett till bättre resultat både för migrantbarn och icke-migrantbarn.³

7 **Tillämpa och genomdriva arbetsrättsliga lagar, rimliga arbetsförhållanden, arbetsskydd och hälsoskydd för alla migranter. (Dagens utnyttjande och diskriminering av vissa grupper invandrare som bor i Sverige är inte acceptabel)**

- Stärka arbetsrättslagstiftningen i överensstämmelse med alla relevanta internationella arbetsnormer/ILO-konventioner och rekommendationer och se till att de tillämpas fullt ut på alla personer som arbetar i Sverige.
- Säkerställa att Arbetsmiljöverket i Sverige har mandat, utbildning och resurser för att nå alla arbetsplatser där migranter (och även inrikes födda) är anställda i syfte att säkerställa att regler för rättvist arbete och arbetssäkerhets- och hälsokrav följs.
- Se till att företag där migranter (och även inrikes födda) arbetar har antidiskrimineringsvillkor i eventuella offentliga avtal som ger den upphandlande enheten rätt att säga upp avtalet om villkoren inte följs.
- Förbättra samarbetet mellan den svenska regeringen, lokala myndigheter, arbetsmarknadens parter och Internationella arbetsorganisationen för att förbättra tillämpningen av arbetsvillkor och mänskliga rättigheter för alla migrerande arbetstagare, såsom minimilön, drägliga arbetsförhållanden och säker arbetsmiljö.

8 **Stärka Sveriges stöd till regional, nationell och fullödlig mänsklig utveckling på andra ställen**

- Att hantera orsakerna till tvångsflyttning främjar tillämpningen och inkluderingen av mål 10 i målen för hållbar utveckling: "Minskning av ojämlikhet inom och mellan länder" och överensstämmelsen med Parisavtalet om klimatförändringar. Främja även den fortsatta implementeringen av övriga hållbarhetsmål i samband med att man ökar befolkningens försörjning och trygghet (mål 1, 2, 6, 11, 13), tillgång till grundläggande tjänster och inkomst (mål 3, 4, 8) och jämställdhet och fred (mål 5, 16). Se även till att

2) Se särskilt UNESCO-LUCS arbete och det lokala nätverket med svenska städer mot rasism och diskriminering.

3) Svenska Dagbladet, 2019-04-15, "Lärarens idé gynnade både nyanlända och svenskfödda", <https://www.svd.se/prisad-larare-tankte-om--nyanlanda-lar-sig-snabbare>.

utvecklingen stöder FN:s Agenda 2030 för hållbar utveckling.

- Samarbeta med diaspora- och migrantorganisationer i internationellt utvecklingsbistånd för att bygga vidare på deras kunskaper om de berörda länderna och på så vis få dem att verka som broar mellan parterna.
- Respektera Sveriges internationella engagemang för utvecklingsbistånd utan att räkna in mottagningskostnader för asylsökande i biståndsbudgeten.
- Säkerställa att budgetar för migration och utveckling endast kopplas samman om båda är förenliga med agendan för hållbar utveckling och humanitärt bistånd.
- Säkerställa att utvecklingsbistånd respekterar principen om att inte lämna någon bakom och inte välja mottagare baserat på migrationsstatus eller förmodad benägenhet att migrera.
- Stödja de positiva effekterna av migration i ursprungsländerna genom att stärka kunskap, färdigheter och tekniköverföring samt ökad handel.
- Stödja rörligheten för färdigheter och sociala överföringar, till exempel genom att möjliggöra cirkulär migration, underlätta tillfälligt tillhandahållande av experter med migrantbakgrund och uppmuntra till diaspora-/migrantgruppers deltagande i utvecklingen av sina länder genom att upprätta lämpliga samarbetsramar.
- Uppmuntra tillämpning av politik och åtgärder för att sänka transaktionskostnaderna för migranternas överföringar av ekonomiska medel till ursprungslandet. Lägg särskilt märke till hållbarhetsmål 10.c: ”Transaktionskostnaderna för migrantöverföringar bör vara mindre än 3 % – och överföringskorridorer med kostnader över 5 % bör elimineras.”

9 **Stärka datainsamling och kunskapen för att förbättra migrations-utvecklingen**

- Förbättra insamling, tillgänglighet och användning av tillförlitliga och uppdelade kvantitativa och kvalitativa data för att öka förståelsen för migration och utveckling samt för att garantera rättighetsskydd, socialt skydd och goda förutsättningar för migranter att bidra till utvecklingen i ursprungs- och destinationsländerna.

- Säkerställa att beslutsfattare i ursprungs- och destinationsländerna utgår från insamling och analys av köns- och åldersuppdelade migrationsdata – som täcker migranternas situation, villkor, sysselsättning, utbildning, sociala skydd samt ekonomiska, kulturella, sociala och medborgerliga bidrag – vid utformningen av migrations- och flyktingpolitik, med hänsyn till lokala förhållanden.
- Bedriva kvalitativ och kvantitativ forskning om ovanstående aspekter och om (frivilligt) migranternas engagemang för att stödja god lagstiftning, politik och praxis inom migration på ett mer målinriktat och hållbart sätt.

10 **Säkerställa skydd för mänskliga rättigheter för alla migranter och flyktingar**

- Verka för ratificering av FN:s internationella konvention om skydd för alla migrerande arbetstagares och deras familjemedlemmars rättigheter (1990), ILO:s konvention 143 om migrerande arbetstagare (1973) och protokoll nr 12 till Konventionen om skydd av de mänskliga rättigheterna och grundläggande friheterna för att garantera snabb lagstiftning och tillämpning av villkoren oavsett om de har ratificerats eller inte.
- Förespråka att utvecklings- och migrationspolitiken baseras på mänskliga rättigheter och omfattar en systematisk konsekvensbedömning avseende dessa.
- Skapa en nationell människorättsorganisation i Sverige.
- Skydda migranter oavsett status och nationalitet från exploatering eller osäkra och farliga levnads- och arbetsvillkor.

Box 2150
103 14 Stockholm - Sverige
Tel: +46 (0)8 50 55 76 74
caritas@caritas.se
www.caritas.se

Denna publikation har producerats inom ramen för projektet MIND, vilket har fått finansiellt stöd genom Europeiska Unionens program DEAR. Informationen i denna publikation speglar inte nödvändigtvis Europeiska Unionens ståndpunkt eller mening.